

När robotarna gör våra jobb

Svenska Dagbladet den 22 december 2014

Rädslan för att maskiner ska ta våra jobb har blossat upp igen. Redan i dag kan datorprogram skriva nyhetsartiklar och robotar kan leverera handdukar till hotellgäster. Enligt de mest uppmärksammade studierna kan 50 procent av dagens jobb ersättas av automatiserad teknik inom 20 år. Automatiseringen gäller inte bara industrin utan även kunskaps- och tjänstesektorn.

Den som oroar sig över automatiseringen gör klokt i att fundera kring hur mycket som redan har hänt. I ett historiskt perspektiv har människor arbetat för att överleva. Längre var det krävande nog att arbeta ihop till det nödvändigaste. Mycket tankemöda ägnades åt att fundera ut hur vi med teknikens hjälp kunde slippa åtminstone de tyngsta och tråkigaste sysslorna. Med tiden gick det riktigt bra. De senaste seklerna har allt fler kunnat unna sig mer av lyxen att arbeta med något som är roligt och intressant snarare än livsnödvändigt, och mer av lyxen att vara ledig.

Dagens välstånd hade varit omöjligt om vi inte hade skapat maskiner som tagit våra jobb. Skördetröskor, grävmaskiner, ordbehandlare och industrirobotar har frigjort mängder med arbetstimmar som möjliggjort konsumtion av sådant vi tidigare inte hann med att (eller ens kunde) producera. Dessutom har vi kunnat unna oss mer fritid. Genomsnittssvensken lägger numera endast runt 10 procent av livet på lönearbete.

Automatisering som drastiskt minskar behovet av lönearbete är således inte något hotfullt framtidsscenario. Det är dagens fullt uthärdliga verklighet. Även om ökad automatisering i grunden varken är något nytt eller något oroväckande, finns det skäl att ifrågasätta några vanliga föreställningar om hur arbete, konsumtion och välfärd hänger ihop.

Många, inte minst på högerkanten, ser hårt arbete som enda vägen till välfärd. I grunden ligger den helt korrekta analysen att ökad välfärd kräver ökad konsumtion, som i sin tur kräver mer arbete. Men länkarna i resonemanget försvagas när människors uppfattning om välfärd innefattar allt mer utöver materiell konsumtion, och när denna kan produceras med allt mindre arbetsinsats.

Vänstern, å sin sida, har en tendens att vilja bekämpa arbetslöshet genom att stimulera konsumtionen och få ekonomins hjul att snurra. Globaliseringen har redan minskat strategins effektivitet då det vi konsumerar i Sverige till stor del produceras utomlands. När allt mer produceras av maskiner fungerar metoden ännu sämre. I grunden är själva tankesättet bakvänt: Vi arbetar för att kunna konsumera, inte tvärtom.

Vad ska vi då arbeta med när robotarna tar våra jobb? I en marknadsekonomi avgörs detta av vad människor är beredda att betala för. Eftersom vi är rikare än någonsin, och tekniken mindre begränsande än någonsin, är det till stor del människors fantasi och skaparförmåga det kommer an på. Det är trots allt den som tagit oss dit vi är i dag.

Andreas Bergh, docent

Institutet för Näringslivsforskning och Ekonomihögskolan i Lund